

SLOVENSKI NAROD.

Ishaja vsak dan zvečer, izmši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr. če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Frana Kolmana hiši „Gledališka stolba“.

Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Vabilo na naročbo.

Koncem tega meseca dokonča naš list šestnajsti svoj tečaj. Ker je mnogoleten običaj, da se koncem leta obrača uredništvo do občinstva, do svojih čitateljev in političnih somišljenikov in jih vabi in nagovarja, da o pravem času ponové naročbo ter podpirajo svoje glasilo, zdi se nam umestno in potrebno, da tudi mi napišemo nekoliko vrstic v tej zadevi to tem bolj, ker je naš položaj koncem tega leta postal težavnejši, da ne rečemo ozbiljen in so se razmere in odnošaji tako poostriili, kakor še nikdar, odkar je osnovan naš list.

Če se oziramo v leto preteklo, nam pred vsem drugim v oči pade disonanca, ki se je pojavila v narodnem taboru ter ločila naše zastopnike v Kranjske v dve stranki, tečaj pomnožila našo itak že osodepolno in pogubonosno razcepljenost.

V ožigled temu dogodku ni naš list ni kratko ni malo ni smel premissljati, po katerem potu mu je kreniti, kajti program mu je določen skozi dolgo vrsto let, in zagovarjati mu je dosledno pravice in koristi vsega naroda slovenskega, zavračati in grajati pa, kar je tem pravcam in koristim nasprotnega in kvarnega.

Tega načela se držoč, ravnali smo — kakor nam kažejo raznovrstni dopisi iz vseh slovenskih pokrajin — v smislu svojih naročnikov in političnih somišljenikov, a izzvali pa tudi nekoliko nasprotstva in antipatije v poprej nam prijaznih in laskavo naklonjenih krogih.

Preverjeni smo sicer, da se bode v teku časa omenjena disonanca popolnem polegla, da se bodo vsa nasprotstva ogledala in oblašila — ker je potreba nujna —, vendar pa si usojamo „pri obstoječih razmerah“ polagati svojim somišljenikom na srce, da nam pomagajo nositi težavno breme in nas podpirajo v našem delovanju tudi v bodoče,

kakor so to storili v letu preteklem, zlasti pa, da si prizadevajo pridobiti nam novih naročnikov in dopisnikov, kajti čim večja podpora in soudeležba od strani občinstva, tem mnogovrstnejši in zanimljivejši, tem uplívnejši bode list.

Za prihodnje leto se oblika našega lista sicer ne bode pomnožila, a skrbeli bomo za mnogovrstnost, za obile priloge, vsaj na teden po jedno, za dobre članke in zanimljiv listek. Takoj z novim letom pričnemo krasni A. K. Tolstega roman „Knez Serebrijanij“, ki je preložen že na vse zapadnoevropske jezike in po svojem živahnem dejanju, po slikovitih prizorih in po svojej divnej izvornosti spada med najlepše romane, kar se jih je kdaj pisalo.

Vestno si bomo prizadevali, da nad in pod črto storimo svojo dolžnost in prinašamo, kolikor možno, pristnega in umestnega gradiva, nasproti pa še jedenkrat vabimo vse naše čitatele in prijatelje, da nas duševno in gmotno podpirajo, da bode naš list kljubu raznim nasprotstvom in tekmovanjem se širil in napredoval in vedno bolj vreden svojega prelepega in ponosnega nazlova.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 15. decembra

Prihodnji teden se snide **gosposka zbornica**, da bode privolila postavama o budgetnem provizoriji in o vojaških novincih.

Spor českega kluba z Mladočehi se bode poravnal in torej ne pride do slovenskega kluba Dalmatincev in Mladočehov. Dr. Rieger je namreč dr. Gregru odgovoril in kot uzroke, da se ni bil v klub vzprejel, navajal, da je kandidoval proti volji českih poverjenikov in zato, ker je bilo domnevati, da se ne bode udal klubovim pravilom ter da njegovi volilci ne žele njegovega vzprejema v klub. Dr. Rieger je izrečno poudarjal, da klub s tem ni obsojal njegovega osebnega značaja, domoljubnega

čuta ali pa političnega prepričanja. Konečno piše, da se bode, ako dr. Gregr in njegovi volilci res žele in uvažujejo vzprejem, našel spravljiv pot k rešitvi te zadeve.

Poslanec Sochor, ki ni bil doslej v nobenem klubu, je prosil biti vzprejetim v **Činnijev klub**. — V Pustriški dolini je bil names **Šrafa** izvoljen konservativec dr. Kathrein državni poslanecem.

Dalmatinski državni poslanci zahtevajo, po poročilu „N. Fr. Pr.“, od vlade sledeče: 1. Za Dalmacijo nastavi se civilni namestnik. 2. Dvorni svetnik pl. Pavich in grof Latour, šolski referent pri Zadarskem namestništvu, se imata odstaviti; na njiju mesto se naj pozovejo sposobni možje iz deželnozborske večine. 3. Hrvatski jezik uvedi se v urade kot uradni, v srednje in mornarske šole pa kot poučni jezik. 4. Za Dalmacijo se osnuj posebna ekspozitura pomorstvenega oblastva. 5. Dalmatinski deželni zbor naj se razpusti. 6. Katoliškemu duhovništvu v Dalmaciji naj se podeli izredna državna podpora. 7. Dalmatinske železnice se imajo dograditi, popolniti in zvezati z bosniškimi. 8. Za povzdigo trgovinskega mornarstva naj se izdadé zakonodavske odredbe. — Te zahteve nameravajo dalmatinski poslanci razpeljati v spomenici ter jo predložiti vladi.

Hrvatski ban grof Khuen prebil je čas izza svojega prihoda v Zagreb z oficijalnimi vzprejemi in informativnimi konferencami. Pravo politično njega delovanje se prične jutri v predvečer sabskega zasedanja. V ta dan se zberó namreč članovi narodne stranke, katerej bode ban prijateljski razvil svoj program. Ako bode zanjo ugoden, ga hoče baje brezpogojno podpirati. Tudi ostali dve stranki imate jutri konference, v katerih se boste posvetovale o svojem zadržanju v saboru — „Pozor“ je objavil te dni vrsto člankov z naslovom „Na razpotju“. V njih se bode razpravljalo določeni program neodvisne narodne stranke. V prvih dveh člankih se naštevajo same pritožbe, dokazuje, da je državnopravno razmerje z Ogersko Hrvatski škodljivo. Nadaljevalo se bode s pozitivnim programom, ki se nekako približuje Starčevićevi stranki, a je vendar še daleč od nje. — Provizorčni načelnik notranjega oddelka hrvatske vlade, septemvir Bayer, gre zopet na svoje prejšnje mesto, ker bode ban sam prevzel

LISTEK.

Časnikarstvo in naši časniki.

(Dalje.)

To, rekli bi skoro samovoljno ustavljanje — uničevanje neušednih listov je odpravil V. članek tiskovne novele od 15. oktobra 1868. Še bolj pa je časopisju ugajala postava od 9. sušca 1869 ki je upeljala porotna sodišča zaradi prestopkov in zločinov, po časopisih storjenih. Kako so po nekaterih krajih zlorabili in še zlorabijo te določbe, tukaj ne mislim dalje razlagati, tem manj, ker se to v naših deželnih in krajnih razmerah ni ravno godilo slovenskemu časopisju. Zatoženih slovenskih časopisov pač ni treba pošiljati pred porotna sodišča v Gradec, Ljubno (Leoben), Dunajsko Novo Mesto ali Bog ve kam tja v Nemce, ker so že porotna sodišča v Celji in Celovci, v Gorici, Rovinji in Trstu slovenskim časopisom le malo naklonjena. Slovenski časopisci v Celovci in Mariboru bi pač vedeli marsikaj pikantnega povedati o teh razmerah. Znani Fränclj, razupiti nekdanji paša Litijski,

sodil je kaj dobro razmere, ko je pred Dunajskim sodiščem, pred nemškimi porotniki tožil „Tribüne“, ki vendar je prijavila o prijetnih dogodkih Litijskih le to, kar so slovenskemu svetu naznanjali slovenski listi v našem središču. Se ve da zagrizeni ustavoverci neprestano kričé, da so slovenska porotna sodišča t. j. sodišča, sestavljena iz slovenskih ali vsaj mirnih in pravicoljubnih mož, pristranska, češ, taka sodišča se udajajo le narodnim in ustavi sovražnim čutom ter najsurovejše prestopke narodnih časopisov osvobodujejo vsake krivnje. Kdo bi se čudil takemu obrekoivanju, strast človeka slepi — in nemškutarji in ustavoverci bi radi samo zase imeli vse pravice in svoboščine, tudi te, da bi smeli brezozirno teptati in ponemčevati slovanske narode. Res te smrtne nam sovražnike je Bog ustvaril v svojej jez! S takimi ni nobenega kompromisa, nobene pogodbe — veste vi, ki ste častni voz slovanske politike tako zapeljali!

Spominati se moramo še jedne določbe rečenega tiskovnega zakona od 17. dne decembra 1862, tembolj, ker je pozneje ugajala tudi naraščaju slovenskega časopisja. Zmanjšala namreč je zavarščino ali založnino in sicer zdatno, kar je posebno

prav hodi o mal m političnim listom v raznih slovenskih mestih. Po tem zakonu morajo dnevnikarji in vsi listi, ki vsaj po trikrat v tednu izhajajo, uložiti na Dunaji 8000 gld. zavarščine (prej — po tiskov. z od l. 1852: 10 500 gld.) v mestih s 60.000 in več prebivalci: 6000 gld. (prej 10.500 gld.), v mestih od 30 000 do 60 000 prebivalcev: 4000 gld. (prej 7350) in v vseh drugih mestih: 2000 gld. (prej 5250). Časopisom pa, ki izhajajo le po jedenkrat ali dvakrat v tednu, treba je uložiti le polovico gori zaznamenovane zavarščine. Po vseh slovenskih mestih in trgih le po 2000 in 1000 gld.

A listi neso le tožili o prej toliko visoki zavarščini, še bolj so tožili o časopisnem koleku in o davku od uvrstkov (insetatov). Res najbolje bi bilo — vsaj za časopisna podjetja —, ko bi vsa ta bremena odpravili. In res so 1. julija 1874 odpravili davek uvrstkov. Koliko črnila pa se je doslej brezuspešno popisalo in potiskalo, da bi odpravili tudi časopisni kolek, ono radečo ali črno mrogo, ki mnogo čitateljev, zlasti novincev na prvi strani vsacega časopisa toliko v oči bode! Upajmo, da bode bodočnost tudi v tem pomogla. Nekateri listi pa si vedó že sedaj pomoči, ker hodijo po skrivnih potih ter vladi,

